

DOI: <https://doi.org/10.34921/amj.2025.1.023>**AZƏRBAYCAN XƏZƏR DƏNİZ GƏMİÇİLİYİ QAPALI SƏHMDAR CƏMİYYƏTİNDƏ
PEŞƏ FƏALİYYƏTİ ÜÇÜN TİBBİ ƏKS-GÖSTƏRİSLƏRİN YAYILMASI****M.H.Qurbanova^{1,2}, H.İ.İbrahimli¹**¹*Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun
Səhiyyənin təşkili və menecmenti kafedrası, Bakı, Azərbaycan*²*Azərbaycan Tibb Universitetinin Oftalmologiya kafedrası, Bakı, Azərbaycan*

Məqalədə Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində (AXDG QSC) kompleks tibbi müayinələr əsasında əmək fəaliyyəti üçün əks-göstərişlərin tezliyini, nozoloji strukturunu, xarakterini qiymətləndirmək məqsədilə aparılmış tədqiqat işi haqqında məlumat verilmişdir. AXDG QSC-nin əməkdaşlarının peşə fəaliyyətinə yararsızlığına səbəb olan nozoloji formanın bütün səbəblər arasında payı və onların işçilər arasında yayılma səviyyəsi kimi göstəricilər hesablanmışdır.

Tədqiqatın nəticələri göstərmişdir ki, tibbi əks-göstərişlərin böyük qismi iki qrup patologiya – endokrin sistemin (əsasən şəkərli diabet) və qan dövranı sisteminin xəstəlikləri (əsasən arterial hipertenziya, ürəyin işemiya xəstəliyi) ilə bağlıdır. Digər siniflər üzrə xəstəliklərin tibbi əks-göstərişlər arasında payı xeyli azdır. AXDG QSC-də işçilər arasında əks-göstərişlərin yayılma səviyyəsi çox yüksəkdir, 1000 nəfər işçiyə $65,33 \pm 2,48$ xəstəlik düşür. Əmək fəaliyyəti üçün tibbi əks-göstərişlərin ən çox yayıldığı müəssisə Bibiheybət Gəmi Təmiri Zavodudur (GTZ). Burada xəstələnmə səviyyəsi digər müəssisələrinin müvafiq göstəricilərindən statistik etibarlı dərəcədə çoxdur. Müəssisələr arasında tibbi əks-göstərişlərin yayılmasını formalaşdıran əsasən endokrin sistem, qan dövranı sistemi, göz və onun əlavə aparatının xəstəlikləridir.

Açar sözlər: *peşə patologiyası, tibbi əks-göstərişlər, qan dövranı sistemi, endokrin sistem*

Ключевые слова: *профессиональная патология, медицинские противопоказания, система кровообращения, эндокринная система*

Key words: *occupational pathology, medical contraindications, circulatory system, endocrine system*

Dəniz Gəmiçiliyi sistemində əmək şəraiti və əmək funksiyası işçilərin sağlamlığının xüsusi tələblərə uyğun olmalıdır. Buna görə də bu sistemdə işçilərin işə qəbulu kompleks tibbi müayinədən sonra tibbi əks-göstərişlər istisna edildikdə həyata keçirilir [1]. Əmək fəaliyyəti dövründə işçilərdə yaşla və əmək şəraitinin təsiri ilə bağlı xronik xəstəliklər (şəkərli diabet, arterial hipertenziya, ürəyin işemik xəstəliyi və s.) yaranır və işçinin əmək qabiliyyətini məhdudlaşdırır, nəticədə peşəyə yararsızlıq formalaşır [2,3,4]. Əməyin zərərli amilləri həmin xəstəliklərin gedişatını ağırlaşdırır, ağırlaşma riskini çoxaldır [5,6]. Gəmiçilik sistemində işləyənlərin sağlamlığının əsas göstəricilərinin müasir tendensiyası profilaktik tədbirlərin kifayət qədər effektiv olmadığını sübut edir [7]. Xəzər Dəniz Gəmiçiliyində apardığımız müşahidələr göstərir ki, onun müxtəlif müəssisələrində (Bibiheybət Gəmi Təmiri Zavodu, Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodu, Neft Donanması, Nəqliyyat Donanması) xronik xəstəliklər

nəticəsində əmək fəaliyyətinin təhlükəsiz davam etdirilməsi üçün tibbi əks göstərişlər mövcuddur [8,9,10].

Tədqiqatın məqsədi – kompleks tibbi müayinələr əsasında Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Qapalı Səhmdar Cəmiyyətində (AXDG QSC) əmək fəaliyyəti üçün əks-göstərişlərin tezliyini, nozoloji strukturunu, səciyyələrini qiymətləndirməkdən ibarət olmuşdur.

Tədqiqatın material və metodları. Azərbaycanda əmək fəaliyyəti üçün əks-göstəriş olan patologiyaların erkən aşkar edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi kollegiyasının 15 may 2014-cü il tarixli 24/2 №-li qərarı ilə təsdiq edilmiş “İcbari tibbi müayinələrin keçirilməsi qaydası”, 13 dekabr 2012-ci il tarixli 46 №-li qərarı ilə təsdiq edilmiş “İşçilərin icbari tibbi müayinələrə keçirilməsini tələb edən zərərli və təhlükəli istehsalat amillərinin siyahısı”, “İşçilərin icbari tibbi müayinələrin keçirilməsi tələb olunan işlərin siyahısı” əsasında Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-də kompleks tibbi müayinə aparılır. Müayinə nəticəsində ixtisaslı həkimlər tərəfindən qoyulmuş

diaqnozlara müvafiq Həkim-Məsləhət Komissiyası bir neçə variantda qərar qəbul edir. Tədqiqatda yuxarıda sadalanan qaydalara görə müayinə nəticəsinə əsasən 2022-ci ildə 9904 nəfərin profilaktik müayinəsi zamanı işə yararsız hesab edilən 647 xəstənin məlumat bazasından istifadə edilmişdir. Peşə fəaliyyətinə yararsızlığa səbəb olan əsas xəstəlik XBT-10-a müvafiq kodlaşdırılmış və aşağıdakı göstəricilər hesablanmışdır:

– Peşə yararsızlığına səbəb olan nozoloji formanın (X_i) bütün səbəblər (X) arasında payı (%) $=X_i \times 100/X$

– Peşə yararsızlığına səbəb olan nozoloji formanın (X_i) işçilər arasında yayılma səviyyəsi (%) $=X_i \times 1000/N$

Bu göstəricilər nisbi kəmiyyət olduğu üçün onların orta xətası keyfiyyət əlamətlərinin statistikasi metodu ilə hesablanmışdır. Göstəricilərin orta xətası və 95% etibarlıq intervalı həm AXDG QSC üzrə, həm də onun strukturuna daxil olan iri müəssisələr üzrə (Xəzər Dəniz Neft Donanması – XDND, Dəniz Nəqliyyatı Donanması – DND, Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi zavodu – Zığ GTTZ, Bibiheybət Gəmi Təmiri zavodu – Bibiheybət GTZ) hesablanmışdır. Müəssisələrin göstəricilərin səviyyəsinə görə fərqi χ^2

meyarı ilə qiymətləndirilmişdir [11]. Fərqi statistik əhəmiyyətinin kritik həddi $\leq 0,05$ qəbul edilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri. Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-nin əməkdaşların peşə fəaliyyəti üçün əks-göstərişlərinin nozoloji səbəbləri üzrə bölgüsü birinci cədvəldə verilmişdir. Göründüyü kimi, tibbi əks-göstərişlərin böyük qismi iki qrup patologiya – endokrin sistemin (əsasən şəkərli diabet) və qan dövranı sisteminin (əsasən arterial hipertenziya, ürəyin işemiya xəstəliyi) xəstəlikləri ilə bağlıdır (müvafiq olaraq $34,62 \pm 1,87\%$ və $27,51 \pm 1,75\%$). Digər siniflər üzrə xəstəliklərin tibbi əks-göstərişləri arasında payı xeyli azdır ($\leq 6,64 \pm 0,97\%$), amma bir-birindən statistik əhəmiyyətli fərqlənirlər ($p < 0,05$). Bu qrup patologiyalardan xüsusi çəkisi ən az olanı dəri və dərialtı toxumanın xəstəlikləri ($1,23 \pm 0,43\%$; 95% etibarlıq intervalı 0,38 – 2,08%), nisbətən çox olan isə göz və onun əlavə aparatının xəstəlikləridir ($6,64 \pm 0,97\%$; 95% etibarlıq intervalı 4,72–8,56%).

Cədvəl 1. Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-də əməkdaşlarının peşə fəaliyyəti üçün əks-göstərişlərin nozoloji səbəblərə görə bölgüsü (cəmə görə %), n=9904

Əks göstərişlərin nozoloji səbəbləri (XBT-10-un sinifləri)	İşə yararsız hesab edilən xəstə sayı	%±m	95% etibarlıq intervalı
Yenitörəmələr	12	$1,85 \pm 0,53$	0,81 – 2,89
Qan, qanyaradıcı orqanların xəstəlikləri və immun mexanizmin prosesə cəlb olunması ilə gedən müxtəlif patologiyalar	14	$2,16 \pm 0,57$	1,04 – 3,28
Endokrin sistemin xəstəlikləri, maddələr mübadiləsi və qidalanma pozğunluqları	224	$34,62 \pm 1,87$	30,95 – 38,28
Psixika və davranış pozulmaları	13	$2,01 \pm 0,55$	0,92 – 3,09
Sinir sistemi xəstəlikləri	35	$5,41 \pm 0,88$	3,66 – 7,15
Göz və gözün əlavə aparatının xəstəlikləri	43	$6,64 \pm 0,97$	4,72 – 8,56
Qulaq və məməyəbənzər çıxıntının xəstəlikləri	20	$3,09 \pm 0,68$	1,75 – 4,42
Qan dövranı sistemi xəstəlikləri	178	$27,51 \pm 1,75$	24,07 – 30,95
Tənəffüs sistemi xəstəlikləri	15	$2,32 \pm 0,59$	1,15 – 3,47
Həzm sisteminin xəstəlikləri	21	$3,24 \pm 0,69$	1,88 – 4,61
Dəri və dərialtı toxumanın xəstəlikləri	8	$1,23 \pm 0,43$	0,38 – 2,08
Sümük-əzələ sisteminin və birləşdirici toxumanın xəstəlikləri	28	$4,33 \pm 0,79$	2,75 – 5,89
Sidik-cinsiyyət sisteminin xəstəlikləri	20	$3,09 \pm 0,68$	1,75 – 4,42
Travmalar, zədələnmələr və xarici səbəblərin təsirinin bəzi digər nəticələri	16	$2,47 \pm 0,61$	1,27 – 3,66
Cəmi	647	100,0	—

Cədvəl 2. Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-nin əməkdaşlarında peşə fəaliyyəti üçün əks-göstərişlərin nozoloji səbəblərinin tezliyi (müayinə edilənlərin hər 1000 nəfərinə görə)

Əks-göstərişlərin nozoloji səbəbləri (XBT-10-un sinifləri)	1000 nəfərə görə
Yenitörəmələr	1,21±0,35
Qan, qanyaradıcı orqanların xəstəlikləri və immun mexanizmin prosesə cəlb olunması ilə gedən müxtəlif patologiyalar	1,41±0,38
Endokrin sistemin xəstəlikləri, maddələr mübadiləsi və qidalanma pozulmaları	22,61±1,49
Psixika və davranış pozulmaları	1,31±0,36
Sinir sistemi xəstəlikləri	3,53±0,59
Göz və gözün əlavə aparatının xəstəlikləri	4,34±0,66
Qulağın və məməyəbənzər çıxıntının xəstəlikləri	2,01±0,45
Qan dövranı sistemi xəstəlikləri	17,97±1,33
Tənəffüs sistemi xəstəlikləri	1,51±0,39
Həzm sisteminin xəstəlikləri	2,12±0,46
Dəri və dərialtı toxumanın xəstəlikləri	0,81±0,28
Sümük-əzələ sisteminin və birləşdirici toxumanın xəstəlikləri	2,82±0,53
Sidik-cinsiyyət sisteminin xəstəlikləri	2,02±0,45
Travmalar, zədələnmələr və xarici səbəblərin təsirinin bəzi digər nəticələri	1,61±0,40
Cəmi	65,33±2,48

Peşə fəaliyyəti üçün əks-göstəriş olan xronik xəstəliklərin AXDG-də işçilər arasında yayılma səviyyəsi 2-ci cədvəldə göstərilmişdir. Birinci növbədə diqqəti cəlb edən odur ki, bu patologiyaların ümumi yayılma səviyyəsi çox yüksəkdir, 1000 nəfər işçiyə $65,33 \pm 2,48$ xəstəlik düşür. Yayılma səviyyəsinə görə birinci beş yeri ardıcılıqla endokrin sistemi ($22,61 \pm 1,49\%$), qan dövranı sistemi ($17,97 \pm 1,33\%$), göz və onun əlavə aparatının ($4,34 \pm 0,66\%$), sinir sisteminin ($3,53 \pm 0,59\%$), sümük əzələ sisteminin ($2,82 \pm 0,53\%$) xəstəlikləri tuturlar.

3-cü cədvəldə AXDG QSC-nin fərqli fəaliyyət sahəsi və əmək şəraiti olan 4 iri müəssisəsində (Xəzər Dəniz Neft və Dəniz Nəqliyyatı Donanmaları –XDND və DND; Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi və Bibiheybət Gəmi Təmiri zavodları – Zığ GTTZ, Bibiheybət GTZ) əməkdaşlar arasında əmək fəaliyyəti üçün tibbi əks-göstəriş olan xronik xəstəliklərin yayılması barədə məlumat əks etdirilmişdir. XDND və DND-də göstəricinin ümumi səviyyəsi ($64,7 \pm 3,9$ və $58,2 \pm 5,5\%$) bir-birindən əhəmiyyətli fərqlənmir ($p > 0,05$), AXDG QSC-nin ümumi göstəricisinə ($65,33 \pm 2,48\%$)

yaxındır ($p > 0,05$). Xronik xəstəliklərin müxtəlif sinifləri üzrə tibbi əks-göstərişlərin yayılma səviyyəsinin müqayisəsi də əhəmiyyətli fərq aşkar etməyə əsas vermir.

Əmək fəaliyyəti üçün tibbi əks-göstərişlərin ən çox yayıldığı müəssisə Bibiheybət GTZ-dur ($129,2 \pm 9,8\%$). Burada göstəricinin səviyyəsi digər müəssisələrinin müvafiq göstəricilərindən, o cümlədən Zığ GTTZ-nun göstəricisindən əhəmiyyətli çoxdur ($P \leq 0,01$). Müəssisələrdə tibbi əks göstərişlərin yayılmasını formalaşdıran əsasən endokrin sistem ($23,7 \pm 2,4\%$; $24,6 \pm 3,6\%$; $32,9 \pm 5,7\%$ və $34,4 \pm 5,3\%$), qan dövranı sistemi ($17,3 \pm 2,1\%$; $15,6 \pm 2,9\%$; $23,6 \pm 4,8\%$ və $36,1 \pm 5,4\%$), göz və onun əlavə aparatının ($3,8 \pm 0,9\%$; $2,8 \pm 1,2\%$; $7,2 \pm 2,7\%$ və $9,4 \pm 2,8\%$) xəstəlikləridir. Digər qrup xəstəliklərlə bağlı tibbi əks-göstərişlərin tezliyinin fərqi statistik əhəmiyyət kəsb etmir ($p > 0,05$).

Beləliklə, AXDG-də işçilərin əmək fəaliyyəti üçün tibbi əks-göstəriş geniş yayılmışdır, onun müəssisələrində fərqli səviyyədədir, əsasən iki qrup (endokrin və qan dövranı sistemləri) patologiyalarla bağlıdır.

Cədvəl 3. Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-də müxtəlif bölmələrinin əməkdaşlarında peşə fəaliyyəti üçün əks-göstərişlərin nozoloji səbəblərinin tezliyi (müayinə edilənlərin hər 1000 nəfərinə görə)

Əks-göstərişlərin nozoloji səbəbləri (XBT-10-un sinifləri)	XDND	DND	Zığ GTTZ	Bibiheybət GTZ
Yenitörəmələr	1,5±0,6	1,1±0,7	1,0±1,0	1,7±1,2
Qan, qanyaradıcı orqanların xəstəlikləri və immun mexanizmin prosesə cəlb olunması ilə gedən patologiyalar	1,3±0,5	1,1±0,7	3,1±1,7	2,5±1,4
Endokrin sistem xəstəlikləri, maddələr mübadiləsi və qidalanma pozulmaları	23,7±2,4	24,6±3,6	32,9±5,7	34,4±5,3
Psixika və davranış pozulmaları	1,3±0,5		4,1±2,0	3,4±1,7
Sinir sistemi xəstəlikləri	3,6±0,9	2,2±1,1	5,1±2,2	9,4±2,8
Göz və gözün əlavə aparatının xəstəlikləri	3,8±0,9	2,8±1,2	7,2±2,7	9,4±2,8
Qulağın və məməyəbənzər çıxıntının xəstəlikləri	1,3±0,5	2,8±1,2	3,1±1,7	6,0±2,2
Qan dövranı sistemi xəstəlikləri	17,3±2,1	15,6±2,9	23,6±4,8	36,1±5,4
Tənəffüs sistemi xəstəlikləri	1,3±0,5	0,5±0,5	4,1±2,0	3,4±1,7
Həzm sistemi xəstəlikləri	2,0±0,7	1,7±0,9	2,0±1,4	6,8±2,4
Dəri və dərialtı toxumanın xəstəlikləri	0,7±0,4	0,5±0,5	2,0±1,4	1,7±1,2
Sümük-əzələ sisteminin və birləşdirici toxumanın xəstəlikləri	3,3±0,9	2,2±1,1	3,1±1,7	6,8±2,4
Sidik-cinsiyyət sisteminin xəstəlikləri	2,3±0,7	1,6±0,9	3,1±1,7	3,4±1,7
Travmalar, zədələnmələr və xarici səbəblərin təsirinin bəzi digər nəticələri	1,3±0,5	1,1±0,7	3,1±1,7	3,4±1,7
Cəmi	64,7±3,9	58,2±5,5	97,8±9,5	129,2±9,8

Qeyd: XDND – Xəzər Dəniz Neft Donanması, DND – Dəniz Nəqliyyatı Donanması, Zığ GTTZ – Zığ Gəmi Təmiri və Tikintisi Zavodu, Bibiheybət GTZ – Bibiheybət Gəmi Təmiri Zavodu

Müzakirə. Ədəbiyyatda gəmiçilik sisteminə sağlamlıqla bağlı peşə yararsızlığının yaranmasına dair məlumatlar azdır. Rusiyanın Saxalin bölgəsində dənizçilərin profilaktik müayinəsində aşkar edilmiş peşə yararsızlığı hadisələrinin tezliyi $8,74 \pm 1,1\%$ olmuşdur, qan dövranı sistemi xəstəlikləri ilə bağlı göstərici $4,99 \pm 1,6\%$ təşkil etmişdir [3]. Fransada [4] 12 ildə 2392 dənizçi peşə fəaliyyəti üçün yararsız hesab edilmişdir, 1000 nəfərə görə göstərici 2,5-5,8 intervalında dəyişmişdir. Ölkənin Brest koqortası üçün göstərici xeyli çox (106%) olmuşdur [5]. Bizim müşahidəmizdə XDND və DND üzrə müvafiq olaraq peşə fəaliyyəti üçün əks göstərişlərin tezliyi $64,7 \pm 3,9$ və $58,2 \pm 5,5\%$ təşkil etmişdir. Göründüyü kimi, XDND və DND-də əməkdaşlarının peşə yararsızlığı Saxalin dənizçiləri ilə müqayisədə 5 dəfədən çox yüksək, amma Fransanın Brest koqortası ilə müqayisədə 1,6-1,8 dəfə aşağı səviyyədədir.

AXDG QSC-də peşə fəaliyyəti üçün əks-göstərişin yayılmasının ən mühüm fərqli xüsusiyyəti olur ki, burada əsas nozoloji səbəb endokrin sistem xəstəlikləridir (əsasən şəkərli diabet); onlarla bağlı göstəricinin səviyyəsi $22,61 \pm 1,49\%$ olmuşdur. Bu, durum həm şəkərli diabetin yayılmasının çoxalması, həm də işə qəbul zamanı şəkərli diabetə görə müayinənin aparılması ilə bağlı ola bilər.

Nəticələrdən çıxarış

1. Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi QSC-də əməkdaşların peşə fəaliyyəti üçün tibbi əks-göstərişlərinin yayılma səviyyəsi $65,33 \pm 2,48\%$ təşkil edir və müxtəlif gəmiçilik müəssisələrində bir-birindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənir (Xəzər Dəniz Neft Donanmasında $64,7 \pm 3,9\%$, Dəniz Nəqliyyatı Donanmasında $58,2 \pm 5,5\%$, Zığ Dəniz Təmir Tikinti Zavodunda $97,8 \pm 9,5\%$, Bibiheybət Gəmi Təmiri Zavodunda $129,2 \pm 9,8\%$).

2. Peşə fəaliyyəti üçün tibbi əks-göstərişlər əksər hallarda endokrin (bütün hadisələrin

34,62±1,87%) və qan dövranı (27,51±1,75%) sistemi xəstəlikləri ilə əlaqədar olur.

ƏDƏBİYYAT

1. Денисова Е.С., Буторина Н. В. Исследование вредных производственных факторов на рабочих местах плавсостава // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований, - 2016. №8, - с. 495-498. [Denisova E.S., Butorina N. V. Issledovanie vrednyh proizvodstvennyh faktorov na rabochih mestah plavsostava // Mezhdunarodnyj zhurnal prikladnyh i fundamental'nyh issledovaniy, - 2016. №8, - p. 495-498 (In Russ.)]
2. Вагин В.А. О профессиональной непригодности моряков // Здравоохранение Российской Федерации, - 2017. 61(3), - с. 161- 165. [Vagin V.A. O professional'noj neprigodnosti morjakov // Zdravoohranenie Rossijskoj Federacii, - 2017. 61(3), - p. 161- 165 (In Russ.)]
3. Lodde B. Medical unfitness for work at sea: causes and incidence rate over a 12-year period in France / B.Lodde, M.Megard, N.Coff [et al.] // Journal of occupational Medicine and Toxicology, - 2021. 16, 3.
4. Pougnet R., Pougnet L., Dewitte J. et al. Temporary and permanent unfitness of occupational divers. Brest Cohort 2002–2019 from the French National Network for Occupational Disease Vigilance and Prevention (RNV3P) // International Maritime Health, 2020;71(1):71-77.
5. Агаева К.Ф., Гаджизаде С.А. Распространенность факторов риска кардиоваскулярных болезней среди судовых специалистов // Казанский Мед.Журнал, - 2016. Т.97, №5, - с.687 – 690. [Agaeva K.F., Gadzhizade S.A. Rasprostranennost' faktorov riska kardiovaskuljarnyh boleznej sredi sudovyh specialistov // Kazanskij Med.Zhurnal, - 2016. Т.97, №5, - p.687 – 690 (In Russ.)]
6. Богданов А.А., Воронов В.В., Загаров Е.С. Некоторые аспекты изучения риска здоровью членов экипажей морских судов // Морская медицина, - 2020. Т.6, №12, - с. 25 – 35. [Bogdanov A.A., Boronov V.V., Zagarov E.S. Nekotorye aspekty izuchenija riska zdorov'ju chlenov jekipazhej morskix sudov // Morskaja medicina, - 2020. Т.6, №12, - p. 25 – 35 (In Russ.)]
7. Романов С.В., Доронина М.Н., О.П. Абиева и др. Современные тенденции состояния здоровья работников судов речного, морского и смешанного (река-море) плавания // Морская медицина, 2020. Т.6, №3, - с. 7-11. [Romanov S.V., Doronina M.N., Abieva O.P. [et al.] Sovremennye tendencii sostojaniya zdorov'ja rabotnikov sudov rechnogo, morskogo i smeshannogo (reka-more) plavan'ja // Morskaja medicina, 2020. Т.6, №3, - p. 7-11 (In Russ.)]
8. Qurbanova M.H. “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodu işçilərində göz xəstəliklərinin riski vəA strukturu // Azərbaycan oftalmologiya jurnalı, 2023, №3(46). s.15-22 [Gurbanova M.H. The risk and structure of the organ of vision pathologies the workers of the Bibi-Eybat ship repair yard // Azerbaijan journal of ophthalmology, 2023, №3(46). p.15-22]
9. Gurbanova M.H. Prevalence of eye diseases depending on professional occupation among employees of “Zygh” Ship Repair And Construction Yard // Azerbaijan Medical Journal, 2023, №4, p.120-125
10. Gurbanova M.H. The risk of professional incompetence in employees of Azerbaijan Caspian Shipping Company: retrospective study // Marine medicine – 2023. Vol. 9 №4, p.34-39 (In Russ.)
11. Стентон Г. Медико-биологическая статистика / Г. Стентон. – Москва: Изд. Практика, -1998. - 459 с. [Stenton G. Mediko-biologicheskaja statistika / G. Stenton. – Moskva: Izd. Praktika, -1998. - 459 s (In Russ.)]

РАСПРОСТРАНЁННОСТЬ МЕДИЦИНСКИХ ПРОТИВОПОКАЗАНИЙ ДЛЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ЗАКРЫТОМ АКЦИОНЕРНОМ ОБЩЕСТВЕ – АЗЕРБАЙДЖАНСКОЕ КАСПИЙСКОЕ МОРСКОЕ ПАРОХОДСТВО

М.Г.Курбанова^{1,2}, Х.И.Ибрагимли¹

¹Кафедра Организации и менеджмента здравоохранения Азербайджанского Государственного Института Усовершенствования Врачей Имени А.Алиева, Баку, Азербайджан

²Кафедра Офтальмологии Азербайджанского Медицинского Университета, Баку, Азербайджан

Резюме. В статье представлены результаты исследования, проведенного для оценки частоты, нозологической структуры и особенностей медицинских противопоказаний для профессиональной деятельности в Закрытом Акционерном Обществе – Азербайджанское Каспийское Морское Пароходство (ЗАО АКМП) на основе комплексных медицинских обследований. Были рассчитаны такие показатели, как доля нозологической формы, вызывающей профессиональную непригодность, среди всех причин, а также уровень распространённости этой нозологической формы среди работников ЗАО АКМП.

Результаты исследования показали, что большая часть медицинских противопоказаний связана с

двумя группами патологий – заболеваниями эндокринной системы (главным образом, сахарным диабетом) и системой кровообращения (преимущественно артериальная гипертензия и ишемическая болезнь сердца). Вклад заболеваний других классов в общую структуру медицинских противопоказаний значительно ниже. Уровень распространённости противопоказаний среди сотрудников ЗАО АКМП очень высок и составляет $65,33 \pm 2,48$ случаев на 1000 работников. Предприятие с наибольшим уровнем распространённости медицинских противопоказаний – Бибиэбатский Судоремонтный Завод, где этот показатель значительно выше, чем на других предприятиях.

THE PREVALENCE OF MEDICAL CONTRAINDICATIONS FOR OCCUPATIONAL ACTIVITY IN THE AZERBAIJAN CASPIAN SHIPPING CLOSED JOINT-STOCK COMPANY

M.H. Gurbanova^{1,2}, H.I. Ibrahimli¹

*¹The Azerbaijan State Advanced Training Institute for Doctors named after A.Aliyev,
Department of Organization and management of public health, Baku, Azerbaijan*

²Azerbaijan Medical University, Department of Ophthalmology, Baku, Azerbaijan

Summary. This article presents the findings of a study assessing the frequency, nosological structure, and characteristics of medical contraindications for occupational activity in the Azerbaijan Caspian Shipping Closed Joint-Stock Company (CJSC) based on comprehensive medical examinations. Indicators such as the proportion of the nosological form causing occupational incapacity among all causes and the prevalence among employees of Azerbaijan Caspian Shipping CJSC were calculated.

The results of the study indicate that the majority of medical contraindications belong to two groups of pathologies – endocrine system diseases (mainly diabetes mellitus) and circulatory system diseases (mainly arterial hypertension and ischemic heart disease). The contribution of diseases from other classes to the overall medical contraindications is significantly lower. The prevalence of these contraindications among employees of Azerbaijan Caspian Shipping CJSC is quite high, with 65.33 ± 2.48 cases per 1,000 employees. The enterprise with the highest prevalence of medical contraindications is the Bibiheybat Ship Repair Yard. The primary factors contributing to the prevalence of medical contraindications across different company units are endocrine disorders, circulatory system diseases, and ocular conditions.

Müəlliflə əlaqə üçün:

Mehri Həsənağa qızı Qurbanova, Azərbaycan Tibb Universitetinin Oftalmologiya kafedrası, Bakı, Azərbaycan

E-mail: meri_ophtalmolog@yahoo.com